איגוד ערים
לאיכות הסביבה
דרום יהודה

דו"ח רבעון 3, 2026

ניטור והדברת יתושי קולקס (Culex) בנחלים

<u>תקופה:</u> יוני עד אוגוסט (שיא עונת הקיץ)

דברי פתיחה יו"ר ומנכ"ל האיגוד

אנו מתכבדים להציג את דו"ח הפעילות לרבעון השלישי בתחום ניטור והדברת היתושים בנחלים בשטחי האיגוד. הדיווח הנוכחי ממשיך את המעקב השוטף אחר פעילות הניטור, הבקרה וההדברה בתחום הרשויות החברות באיגוד, ומהווה המשך לדיווח שהוצג ברבעון השני. פעילות זו מהווה נדבך מרכזי בשמירה על בריאות הציבור ועל איכות החיים של תושבי האזור. הפעילות המקצועית והשיטתית מבוססת על ניטור שוטף, ביצוע פעולות הדברה בהתאם לממצאים ושיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות, רשות הניקוז, תאגידי המים וגורמים מקצועיים נוספים.

אנו מבקשים להודות לעובדי האיגוד ולשותפינו ברשויות על המחויבות, שיתוף הפעולה והעשייה המקצועית, ומאחלים לכולנו המשך פעילות מוצלחת למען תושבי האזור.

בברכה,

זוהר בלום, יו"ר האיגוד

אביתר הראל, מנכ"ל האיגוד

איגוד ערים לאיכות הסביבה דרום יהודה

איגוד ערים לאיכות הסביבה דרום יהודה | דו"ח מקצועי לרשויות האיגוד

הקדמה

איגוד ערים לאיכות הסביבה דרום יהודה אחראי לביצוע פעולות ניטור, פיקוח והדברת יתושים בנחלים העוברים בשטחים הפתוחים שבין תחומי הרשויות החברות באיגוד, בשטח טיפול כולל של כ־355 דונם. פעילות האיגוד מתבצעת באמצעות צוות מקצועי הכולל מנטר, מדביר ומפקחת, תוך הפרדה בין שלבי הניטור, הפיקוח והביצוע. בהתאם לממצאי הניטור, נקבע הצורך בביצוע פעולות הדברה, אשר מבוצעות לאחר אישור המפקחת. מבנה עבודה זה מאפשר בקרה מקצועית שוטפת על כלל שלבי התהליך ותורם לאיכות, לאמינות ולשקיפות הפעילות.

פעילות הניטור לשנת 2026 החלה בתחילת חודש אפריל. במהלך רבעון 3 (יוני-אוגוסט), בוצעו 14 סבבי ניטור, שבמסגרתם טופל באמצעות תכשירי בקתוש או אקווטיין שטח כולל של כ־50 דונם. מטרת הפעילות היא לצמצם את התפתחות אוכלוסיות היתושים בנחלים, ובפרט את אוכלוסיית יתושי **הקולקס**, המהווים וקטורים פוטנציאליים להעברת מחלות, ובהן קדחת מערב הנילוס, דנגי, צ'יקונגוניה ודלקת מוח יפנית.

חשיבות פעילות הניטור וההדברה מתחדדת נוכח נתוני משרד הבריאות, שלפיהם מתחילת עונת הפעילות של קדחת מערב הנילוס בקיץ 2026 אובחנו בישראל 17 חולים מאומתים, כאשר חולה אחד נפטר מסיבוכי המחלה, וברחובות דווח על שני חולים. בנוסף, במסגרת ניטורי משרד הבריאות זוהו במעבדות יתושות הנושאות את נגיף קדחת מערב הנילוס באזורים שונים בארץ, בהם פתח תקווה, כפר קאסם, כפר ברא, נתב"ג, המועצה האזורית ברנר והמועצה האזורית הערבה התיכונה.

נכון למועד הדיווח, לא זוהו יתושות הנושאות את נגיף קדחת מערב הנילוס בתחום הרשויות החברות באיגוד.

נתונים אלו מדגישים את החשיבות שבהמשך ביצוע ניטור שוטף ופעולות הדברה ממוקדות, בהתאם לממצאים בשטח.

סקירת מוקדי פעילות במרחב

<u>תעלת בן זכאי ביבנה:</u> יבנה ממשיכה לבלוט כרשות שבה מבוצעת ההדברה הנרחבת ביותר. ברבעון 2 הודבר סה"כ 25.5 דונם ב4 מחזורי הדברה, ואילו ברבעון 3 הודבר סה"כ 33 דונם ב-10 מחזורי הדברה (היקף ההדברה הגדול ביותר מבין כלל האתרים שנוטרו, מתוך 14 שבועות ניטור). מוקד הפעילות המרכזי הוא תעלת בן זכאי, באזור הרחובות אהובה עוזרי ועוזי חיטמן בקרבת גני ילדים ובתי ספר, שבהם קיימות הזרמות פעילות מרשת הניקוז העירוני.

<u>מ.א גן רווה -</u> בשטח המועצה האזורית גן רווה בוצעו פעולות הדברה נקודתיות במספר מוקדים; בנחל גמליאל בוצע הדברה פעם אחת על שטח של 1 דונם, למרות מספר מקרים של הזרמות לנחל (מפורט מטה), בנחל שורק בוצע הדברה פעם אחת על שטח של 1 דונם, ובתעלת כפר הנגיד בוצע הדברה פעמיים על שטח של 2 דונם (בכולם מתוך 14 שבועות ניטור).

<u>תעלת רחובות (תחום מוניציפלי מ.א. גן רווה)-</u> ברבעון 3 בוצעו 6 מחזורי הדברה בשטח כולל של 17 דונם (מתוך 14 שבועות ניטור) לעומת רבעון 2 שבו בוצעה הדברה של 19 דונם ב-3 מחזורי הדברה.

<u>תעלת נס ציונה (תחום מוניציפלי מ.א. גן רווה)-</u> עיקר פעילות ההדברה התמקדה בתעלת נס ציונה במקטע עיינות עד לשורק, שם בוצעה הדברה על פני 4 דונם ב-3 מחזורי הדברה (מתוך 14 שבועות ניטור).

<u>מ.מ מזכרת בתיה -</u> ברבעון 3 בוצעה הדברה על פני 3 דונם ב-3 מחזורי הדברה (מתוך 14 שבועות ניטור).

<u>מ.מ קריית עקרון -</u> במהלך תקופת הדיווח לא בוצעו פעולות הדברה בתחום הרשות, ולא זוהו מוקדים המחייבים טיפול בתחומי הנחלים ומערכות הניקוז שנבדקו. הנתונים מעידים על מצב תקין ויציב מבחינת פעילות היתושים באזור.

איגוד ערים לאיכות הסביבה דרום יהודה

ממצאי ניטור

מקרא	
אקוואטיין	
בקתוש	
אקוואטיין + בקתוש	
לא הודבר	

שיטות ניטור : דיגום זחלים |סקר תעלות ונחלים |ניטור מים עומדים

תאריך ניטור	תעלת נס ציונה		נחל גמליאל	נחל שורק		תעלת רחובות	תעלת כפר הנגיד (דונם שהודבר)	תעלת בן זכאי (יבנה) (דונם שהודבר)	מזכרת בתיה (נחל עקרון) (דונם שהודבר)	קריית עקרון (דונם שהודבר)	סה"כ דונם שהודברו	הערות
	תחילת בית הדבש עד עיינות (דונם שהודבר)	עיינות עד מפגש נחלים (דונם שהודבר)	כביש 410 עד מפגש נחל שורק כביש 42 (דונם שהודבר)	גשר הרכבת (ממלוכים) עד מפגש נחלים (דונם שהודבר)	מפגש נחלים עד השפך (פלמחים) (דונם שהודבר)	מקצה המוביל ועד נחל גמליאל (דונם שהודבר)						
סה"כ דונם למקטע	10	23.5	75	90	65	15	20	18	20.5	5	342	
01.06.26	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	4	
07.06.26	0	0	75	0	0	10	0	2	1	0	3	שטח במעקב= דגירות קלות עקב הזרמות
15.06.26	0	0	45	0	0	2	0	2	1	0	5	שטח במעקב= דגירות קלות עקב הזרמות
22.06.26	0	0	0	0	0	2	0	2	1	0	5	
29.06.26	0	1	1	0	0	1	0	2	0	0	5	
06.07.26	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	3	
13.07.26	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	הזרמת מים בנחל גמליאל
20.07.26	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	3	
24.07.26	0	0	0	0	0	0	0	18	0	0	18	הזרמה מים מחברת מקורות קו ירקון נגב בתעלת בן זכאי
26.07.26	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	שאריות מים מחקלאות בבפר הנגיד
03.08.26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	שטח במעקב= הזרמה חדשה בנחל גמליאל
10.08.26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
17.08.26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
31.08.26	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	הזרמת מים נקיים יזומה בתעלת רחובות לניקוי הבאר

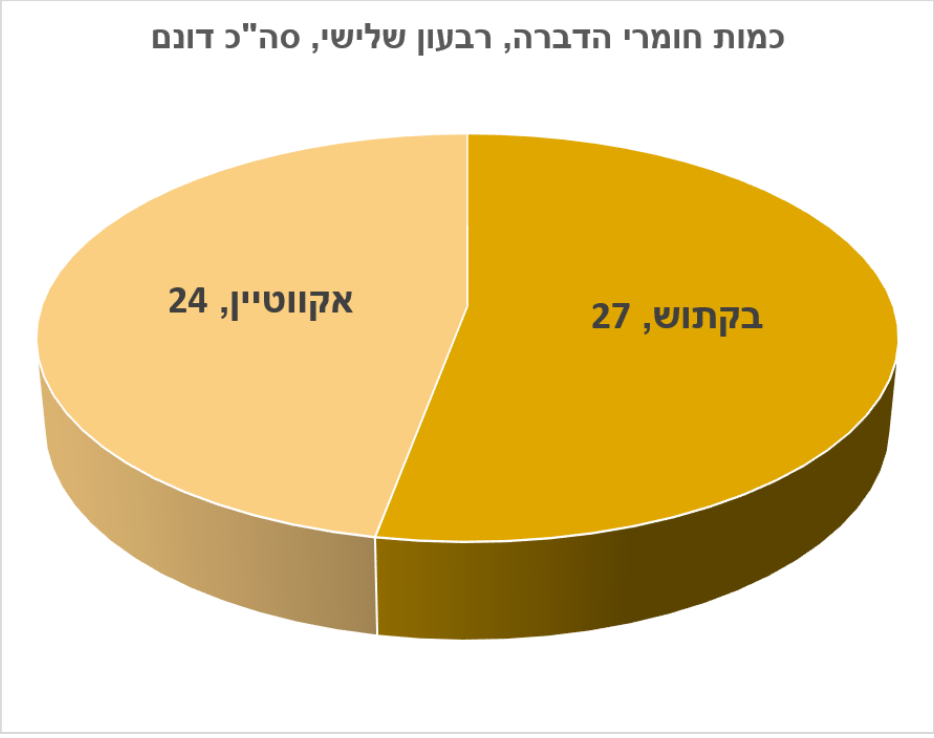
פרמטר	ערך
שטח מנוטר	355 דונם
סבבי ניטור שבוצעו	14
מספר מקטעים	10
אחוז מוקדים חיוביים	20%
מוקדי נגיעות חוזרות	3

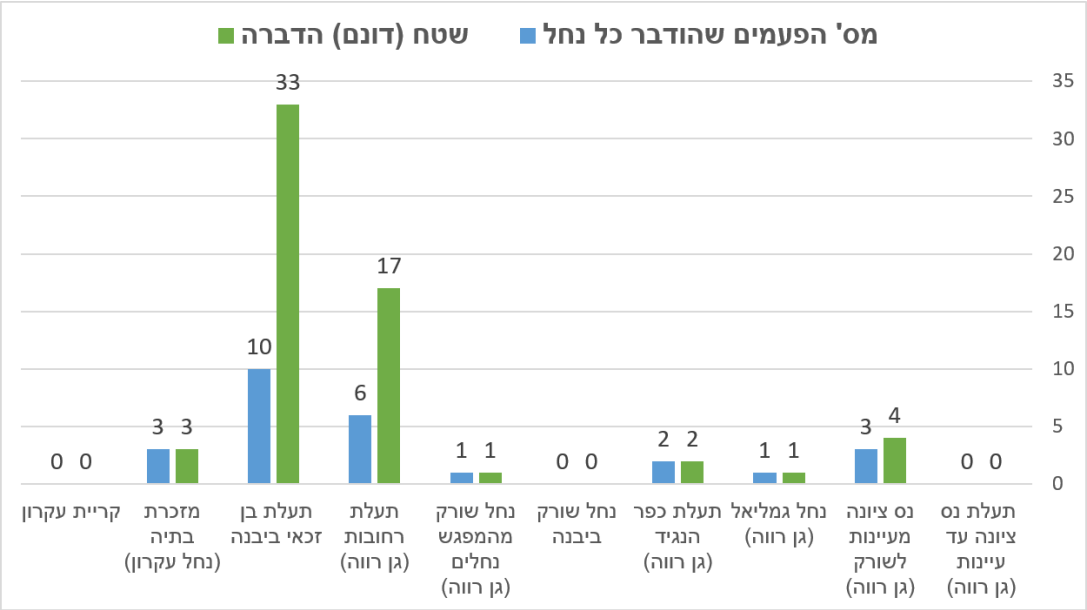
*מוקדי נגיעות חוזרות: תעלת בן זכאי (נחל יבנה), תעלת רחובות, נחל גמליאל.

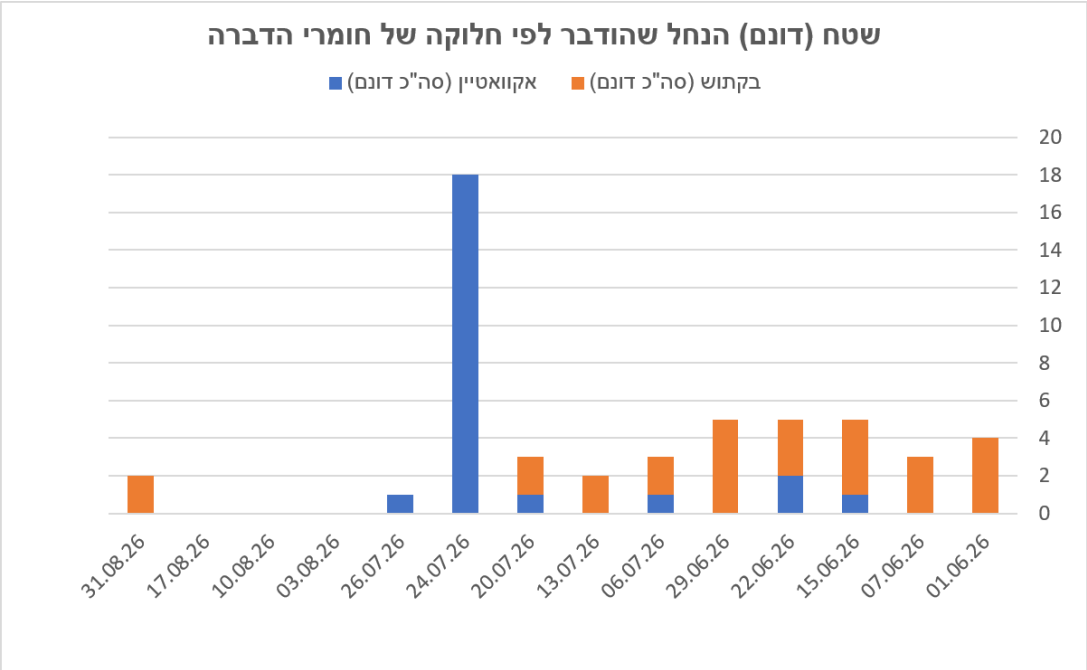
ת.ד. 2025, יבנה 8151038 טל: 08-9420982 פקס: 08-9420542
P.O.B. 2025, Yavne 8151038 Tel: +972-8-9420982 Fax: +972-8-9420542

פעולות הדברה

פעולה	היקף (דונם)	התוויה / אופן פעולה
בקתוש	27	הדברה ביולוגית ממוקדת וידידותית לסביבה, מבוססת על נבגים של החיידק Bacillus thuringiensis israelensis. החומר מיועד לקטילת זחלי יתושים, פועל כרעל קיבה בזחלי יתושים.
אקווטיין	24	תכשיר סיליקוני ייחודי וידידותי לסביבה, המשמש להדברה ולמניעה של זחלי **וגלמי** יתושים במקווי מים, שלוליות ונחלים כולל גופי מים עשירים בחומר אורגני (קולחין וביוב). החומר יוצר קרום סיליקוני דק ואחיד על פני המים מה שמונע גישה של זחלי וגלמי יתושים לחמצן אטמוספרי, מה שמוביל לחניקתם.

מס' הפעמים שהודבר כל נחל
שטח (דונם) הדברה
35
30
25
20
15
10
5
0
0 0
3 3
10 33
6 17
1 1
0 0
2 2
1 1
3 4
0 0
קריית עקרון
מזכרת בתיה (נחל עקרון)
תעלת בן זכאי ביבנה
תעלת רחובות (גן רווה)
נחל שורק מהמפגש נחלים (גן רווה)
נחל שורק ביבנה
תעלת כפר הנגיד (גן רווה)
נחל גמליאל (גן רווה)
נס ציונה מעיינות לשורק (גן רווה)
תעלת נס ציונה עד עיינות (גן רווה)

שטח (דונם) הנחל שהודבר לפי חלוקה של חומרי הדברה
אקוואטיין (סה"כ דונם)
בקתוש (סה"כ דונם)
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
31.08.26
17.08.26
10.08.26
03.08.26
26.07.26
24.07.26
20.07.26
13.07.26
06.07.26
29.06.26
22.06.26
15.06.26
07.06.26
01.06.26

אירועים חריגים (הזרמות ביוב / קולחין / חומרים בלתי מזוהים)

תאריך	מיקום	סיבה	טופל?	מעקב?
07.06.26	תעלת רחובות	תקלה במשאבת מי קיץ רחובות	טופל מול תאגיד הבאר השלישית	-
07.06.26	נחל גמליאל	**<u>הזרמת מי קולחין שמקורם במבט"י</u>**- גלישת מים מעל הסכר באזור גבעת ברנר	-	מעקב והדברת יתושים במקרה הצורך
13.07.26	נחל גמליאל	**<u>הזרמת מי קולחין שמקורם במבט"י</u>**- גלישת מים מעל הסכר באזור גבעת ברנר	-	מעקב והדברת יתושים במקרה הצורך
20.07.26	נחל יבנה	הזרמה מאזור אהובה עוזרי, הזרמה נמשכת למקטע העירוני ומתחת למובל התת קרקעי בתוך העיר	בוצעה הדברה לכל אורך ההזרמה, בקתוש	-
23.07.26	נחל יבנה	**<u>הזרמה שמקורה בפיצוץ במקורות קו ירקון נגב</u>**- לכל אורך הנחל גם במקטע העירוני, הזרמה נמשכת מתחת למובל התת קרקעי בתוך העיר	בוצעה הדברה לכל אורך הנחל, אקווטיין	נשאר למעקב- מקור ההזרמה בפיצוץ במקורות קו ירקון נגב.
03.08.26	נחל גמליאל	**<u>הזרמת מי קולחין שמקורם במבט"י</u>**- גלישת מים מעל הסכר באזור גבעת ברנר	-	מעקב והדברת יתושים במקרה הצורך
-19.08.26 28.08.26	נחל שורק ביבנה	**<u>הזרמת חומרים בלתי מזוהים לנחל</u>**	בוצעו דיגומים לצורך בירור מקור ההזרמה- עדיין בטיפול	במעקב למניעת הישנות המקרה

סיכום

הניטור מבוצע בתדירות שבועית על-ידי קבלן חיצוני מחברת "ניטורים אקולוגיה". בהתאם לממצאי הניטור ולהערכות מצב מקצועיות של האיגוד, ניתנות הנחיות לביצוע פעולות הדברה לקבלן ההדברה החיצוני מחברת "עכברוש", המתבצעות בדרך כלל ביום שלאחר ביצוע הניטור.

ההדברה מתבצעת באמצעות התכשירים בקתוש ואקוואטיין, בהתאם להנחיות המקצועיות ולהוראות הדין. הפעילות מבוצעת בשיתוף פעולה עם רשות הניקוז, המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים, לצורך הבטחת נגישות לנחלים וביצוע פעולות הניטור וההדברה כנדרש. בנוסף, מתקיים שיתוף פעולה הדוק עם הרשויות המקומיות לטיפול באירועי הזרמה אסורה, זיהום נחלים ואיתור פתרונות למניעת הישנותם. במקרים שבהם קיימת השפעה הדדית בין רשויות סמוכות, מתקיים שיתוף פעולה גם עם רשויות שאינן חברות באיגוד ועם איגודי ערים נוספים, במטרה להבטיח מענה מקצועי, מתואם ורציף ברמה האזורית.

פעילות זו מבטאת את מחויבות האיגוד לשמירה על בריאות הציבור, לצמצום מפגעים סביבתיים ולהגנה על המערכות האקולוגיות בנחלים, באמצעות ניהול מקצועי המבוסס על ניטור שוטף, נתונים ושיתופי פעולה בין-ארגוניים.

המלצות לרשויות המקומיות

ניטור והדברת יתושי קולקס- איגוד ערים לאיכות הסביבה דרום יהודה מבצע פעולות ניטור והדברה של יתושי קולקס בשטחים הפתוחים ובנחלים המצויים בין תחומי הרשויות החברות באיגוד. הטיפול ביתושי קולקס בנחלים ובמוקדי מים המצויים <u>בתחומי הרשות</u> המקומית ובתוך השטח הבנוי הינו <u>באחריות הרשות המקומית</u>. לנוכח מקרי התחלואה שאובחנו בקדחת מערב הנילוס בארץ, קיימת חשיבות רבה לקיום ניטור שוטף ומקיף גם בתוך תחומי העיר, במטרה לאתר מבעוד מועד מוקדי דגירה ויתושים העלולים לשאת את נגיף קדחת מערב הנילוס, ולאפשר נקיטת פעולות מניעה והדברה בהתאם לממצאים.

ניטור והדברת יתוש הטיגריס האסייתי- יתוש הטיגריס האסייתי מתפתח בעיקר בסביבה עירונית ובתחומי היישובים, והטיפול בו נמצא <u>באחריות הרשויות המקומיות</u>. הדרך היעילה ביותר לצמצום אוכלוסייתו היא מניעה באמצעות איתור וייבוש מקורות מים עומדים וצמצום מוקדי דגירה, כגון עציצים, צמיגים, מרזבים, בורות ניקוז ומכלים.

לצד תחזוקה שוטפת, האיגוד רואה חשיבות רבה בקידום פעילויות הסברה בתחום זה, ומעמיד את הידע והניסיון המקצועי ברשותו לטובת רשויות האיגוד המעוניינות לקדם הסברה לציבור, הכשרות מקצועיות או פעילויות להגברת המודעות בנושא, במיוחד בעונת האביב והקיץ.

נכתב ע"י: ד"ר ירדן סיילס, מנהלת פיקוח תשתיות ואגרואקולוגיה